

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 5

urn:nbn:de:bsz:31-103771

in Africa. Plin. 5, 19. (Sallustii verba mox referentur) de Africanis Tyrriorum coloniis sunt hæc Tertulliani de pallio cap. 1. Sic & in proximo foror civitas vestiret, & sicubi alibi in Africa Tyros.

IVVENTVTI) Sallust. Inurth. 19, 1. Phœnicæ, alij multitudinis domi minuenda gratia, pars imperij cupidine, sollicitata plebe, & aliis novarum rerum avidis Hipponem, Hadrumetum, Lepisim, aliasque vrbes in ora maritima condidere. Priorem causam à Sallustio allatam probat etiam Bart. Felippe de Conficiis discurs. 17, 6. Et hac ratione in vniuersum affirmanti, Germanos vel multitudinis minuenda causa, vel vltiora videndi studio, in Gallias & Britannias vicinas gentis suæ examina effudisse, credibile est. Lanfius in Orat. pro Germ. pag. 99.

MOTIBVS TERRÆ) Scribit Strabo lib. 16. Tyrum propter altitudinem ædium maximam labem ex terræ tremoribus accepisse. Et alias Syria obnoxia terræmotibus, vno fere tempore 170000. hominum perdidit. Iustini. 40, 2, 1. Posidonius apud Strabon. lib. 1. vibem hiatu terræ mouentis haustam in Phœnicæ supra Sidonem sitam, ipsiusque Sidonis fere bellam interiisse testatur. Tyron insulam esse factam, ex concussione terræ. Aristoteles 2. Meteor. docet, ea loca maxime tremoribus obnoxia, quæ mare fluxile accedunt, aut spongiosa sunt. Raderus. Sic interpretor Lucan. 3, 217.

Et Tyros instabilis - - -

4, 4, 21. *TAMEN*) Bongarsius libro suo sic adscripserat, *Id. tandem* quomodo legendum quoque videbatur Sebifio.

SVB TVTELA) Solet enim sub magnis imperiis aliquanto certior atque fidelior esse securitas: quando mole sua ab exterorum concussionibus facilius defenduntur. expressit id Cicero in epist. 1. ad Q. Fratrem: *illud Asia cogitet, nullam à se neque belli externi neque discordiarum domesticarum calamitatem abfuturam, si hoc imperio non teneretur.* Adde Plutarch. de fortuna Rom. & Sallust. fin. orat. 2. ad Cæsarem, citatos Lipsio ad ista Taciti H. 4, 74, 6. *pulsis Romanis, quid aliud quam bella omnium inter se gentium existens?* Phrasi Curtiana similis est in Liuiio 34, 9, 10. de Emporiis: *erant etiam eo tutiores, quod sub umbra Romanæ amicitiae latebant.* Sic ergo & Tyrii sub Rom. à quibus suis legibus vtendi potestatem, quam & sub regibus retinuerant, impetrauerunt. Strabo lib. 16. postea colonia facta iuris Italici l. 1. de censib. sed de his omnibus, fauente DEO, olim diligentius.

4, 5, 1. *STATIRÆ*) Variant in huius loci scriptura impressi codices, in quibusdam *Statinae*, in aliis, *Satyriae*, in nonnullis autem *Statyrae* legitur. At ex Plutarcho, & Iustino 12, 10, 9. *Statira* reponendum. Statiram enim maiorem natu Darii filiam legitimo sibi copulauit matrimonio Alexander, iuniorem Drypetim Hephæstioni vxorem dedit. Arrianus 7, 1, 18. refert Alexandrum tres vxores duxisse, & maiorem natu Darii filiam, quam matrimonio sibi iunxit, non Statiram, sed Barsinen vocatam fuisse: & præter hanc aliam Parysatim, ex filiabus Ochi natu minimam, sed & antea Roxanem Oxyatrii Bactrii filiam: Sed Arriano non assentior. nam Barsine Arabazi filia fuit principis purpuratorum, ex qua Alexander filium suscepit Herculem, & quo tempore ceteras quoque Persidas distribuit, & amicis in matrimonium collocauit, alteram sororem Apamam Ptolemæo, Eumeni Barsinem, vt in Eumene cap. 2. refert Plutarchus. Popma. Statiram autem ei puellæ nomen fuisse, potius quam aliorum, quæ multiplex librorum error generauit, etiam argumento est Statira Mithridates Pontici foror, de qua Plutarch. Lucullo cap. 35. ii enim Reges Persicis fere nominibus utebantur.

INTER HELLESP. ET HALYN) Strabo lib. 2. *Regio intra Halyn* qua.

que dicitur, continet ad Pontum & Propontidem sicut, Paphlagones, Bithynos, Mysos, & Phrygiam Hellefonto, ut solent vocare, imminem, cuius est etiam Troas. Hinc Alexander statim num. 7. Dotem sibi dari Lydiam, Ioniam, Aolidem, Hellefonti oram. Herodotus 1, 72. Imperium Medicum & Lydium determinabat fluvius Halys, qui ex Armeno monte profluens, primum Cilicis &c. interfuit. Deinde concludit Ita flumen Halys currit fere superiora Asia, à mari, quod Cypro obiectum est, ad Euxinum usque pontum dirimit. Est autem totius regionis longitudo quinque dierum itineris viri pedestris. Herodotum Plinius 6, 2. illustrat & sequitur. Halys à radicibus Tauri per Cataoniam, Cappadociamque decurrens &c. eiusdemque nominis sinus, ut Asiam pene insulam faciat CC. M. passuum haud amplius, per continentem ad Issicum Ciliciae sinum. CC. M. passuum, si quinque millibus nostrum milliare definias, efficiunt 40. miliaria, si quatuor millibus, erunt 50. quæ si 5. diebus velis percurrere, vno die percurres 8. vel 10. miliaria. quod expedito viatori non est difficile. Arrianus miscet duas Darii epistolas, à Curtio seunctas. Raderus.

SE FORE) Omittunt hæc verba quædam edd. haud dubie propter frequentiam; si forte.

4, 5, 2. FORTUNAM) Nihil decantatius hoc vocabulo, quicquid tandem, sub eo quoquo tempore intellexerint. Vide quæ collegit Reufnerus in simbolo Fl. Focæ: Fortunam citius reperias, quam retineas.

NE SE) Sic melius quidam impressi, quam alii; se ne, nisi in fine periodi legas effertur: sed illud absque dubio rectius.

4, 5, 3. NIHIL DIFFICILIUS) Eodem tendunt verba M. Antonini, filium adolescentem amicis commendantis: Est autem difficile, in maxima licentia moderari sibi. Herodian. 1, 8. quæ quamvis etiam nonnunquam spectatæ gravitatis atque prudentiæ viros conuclat atque mutet, in primis apud iuuenem principem plurimum pollet. Satis id experti sunt Burrhus atque Seneca, & si qui alii admoti sunt spei adolescentium in summa fortuna constitutorum. Atque hinc est quod apud auctores, iuuenilis animus, audacia, feruor, impetus, calor, inconstantia, quam frequentissime vapulat. Eo pertinet oratio Annibalis ad Scipionem, apud Polyb. 15, 7. & apud Liuuium 31, 18, 4. Philippi; etas te ferociorem facit.

4, 5, 6. IPSIUS EXITIO) Sic apud Herodot. 2, 162. Amasis respondet Patarbemi, quem Apries rex ad adducendum Amasim miserat, se iam dudum dare operam ut id ageret: nec de se Aprien esse questurum. se enim illi presso futurum, & alios adducturum. Sic & Cyrus Astyagi, apud eundem 1, 127.

4, 5, 7. LEGES) Ita Cæsari Ariouistus respondit: ius esse belli, ut, qui vicissent, iis, quos vicissent, quemadmodum vellent, imperarent. Cæsar de bello Gallico 1, 36. De quo belli iure plene tractant Petr. Faber Semestr. 2, 3. & Grotius lib. 3. de iure belli. Et multa similia dicta exempla que collegit Alb. Gentil. de iure belli 3, 13.

4, 5, 8. APT LYDIAM) Multi veterum: aut Lyd. ignorare. credo fuisse: aut Lydiam; non ignorare quippe tam belli exig. hanc esse mercadem: sed &c.

4, 5, 9. Rhodij) Adde Orof. 3, 17. Quo tempore suspicari licet eos muneris misisse Alexandro, inter quæ fuerit & pretiosum illud *emergentis*, cuius Plut. in vita cap. 60. meminit. Rex autem vicissim Rhodios amauit atque auxit, ut videre est ex Diodoro 20, 82. Nec diu tamen illi in fide: quippe intellecta morte Alexandri, præsidium Macedonum, cuius infra 4, 8, 12. meminit noster, eiecerunt, seque in libertatem vindicarunt. Diodor. 18, 8.

ANDROMACHO) Hunc ab ipso Alexandro præfectum locis illis scribit Euseb. n. M DC LXXXV. Alexander capta Tyro Iudæam inuadit, à qua favorabilis

ter exceptus DEO victimas immolauit, Pontificem Templi honoribus plurimis prosequitur, Andromacho locorum custode dimisso, quem postea Samaritani interficiunt &c. Quam historiam cum alibi, quam apud Eusebium, non legi diceret Scaliger, apparet virum summum id temporis huius loci Curtiani, & item alterius infra 4, 8, 9. non fuisse recordatum. Sed & Cedrenus rei meminit, ἡς ἡγεῖ ἰππικὴν τὴν μετὰ τῶν λαοῦν τῶν Ἀνδρόμαχοι κατέστη, ὅτι ἂν ἀνελόντες οἱ τῶν Σαμαρείαν δίκωντες, δίνας ἕπιπαι : Cuius Curatorem cum locis vicinis constituit Andromachum : quem interfecerunt Samaritani habitantes, panasque dederunt.

4, 5, 11. TEMPORARIA INGENIA) Cicero pro Flacco c. 4. Testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit. Euripides ipse de suis Græcis: Græcia nihil fidem nouit. Raderus.

DYODECIM) Diodor. 17, 48. quindecim legatos fuisse scribit. datum id etiam honori regis, ut multi legarentur: nam inde quoque elucere credunt, quanti quisque à quoque fiat. vnde Demetrius offensus fuit, quod Lacedæmonii vnum tantum ad se misissent; eiusdem Laconica responsione peritricus: nempe ad vnum. Plutarch. Demetr. cap. 56. Contra Æneas, auctore Virgilio 7, 152.

- - - delectos ordine ob omni

Centum oratores augusta ad mania regis

Ire iubet - - - infra 7, 8, 8. ab Scythiis viginti mittuntur: rur-

sum 9, 7, 12. duarum gentium legati centum ad eunt Alexandrum. Ad rem respexit Lycophron sub fin. Callandræ:

Ab Æaco atque Dardano ducens genus,

Thestorum utrumque & Chaladraus leo,

Omnem & supinans fratris euerfam domum,

Formidolosos coges Argiuos duces

Diis Chaladræ saeuem adulari lupum. sc. Alexandrum, quem his verborum inuolucris significat.

CORONAM AUREAM) Hæc enim sunt munera ac dona, quæ bene rebus gestis imperatores ab amicis accipere consueverunt. Hirt. de bel. Alex. cap. 7. ubi statim subiicit, miseris enim Pharnaces coronam auream. Adde supra 4, 2, 2. & apud Liu. 7, 38, 2. Carthagenis quoque legatos gratulationem (de victoria Samnitica) Romam misere, cum corona aurea dono. Eius rei, præsertim in historia Romana, infinita occurrunt exempla, ut in singulis fere triumphis eiusmodi coronarum ingens multitudo fuerit translata. cum enim vetus mos fuerit coronandi victores, aurum autem omnium metallorum præcipuum habeatur, eiusmodi coronæ mittebantur, quibus & à veteri more commendatio, & à materia pretium esset. Ita Asiæ ciuitates gentesque ut quibus libertas Antiocho pulso, pax, Gallis domitis, data esset; non gratulationum modo venerant, sed coronas etiam aureas pro suis quæque facultatibus attulerant. Liu. 38, 37, 4. Apud eundem 40, 34, 7. L. Æmilius Paulus ex Liguribus Ingaunis triumphans, transfudit coronas aureas XXX; item 37, 46, 4. Man. Acilius ex Ætolia coronas aureas, dona sociarum ciuitatum XLV. 39, 29, 6. L. Manlius ex Hispania ouans, tulit coronas aureas LII. 37, 58, 9. Scipio Asiaticus aureas coronas CCXXIV. 37, 58, 9. Q. Fuluius Flaccus ex Hispania coronas aureas CXXIV. 40, 43, 4. L. Æmilius ex Mæcedonia quadringentas, Dexippus apud Euseb. Chron. 1026. A. Plutarch. in Paulo cap. LVIII. Nam in Liuius pars ea desideratur. Interdum autem & amplissimi ponderis coronæ dabantur, adeo ut ex Charete Athenæus 12, 9. referat, missas ad Alexandrum, quo tempore nuptias sibi & amicis faciebat, talentis decies mille ac quingentis fuisse aestimatas, & Plutarchus in Lucullo cap. 49. ei à Machate Mithridatis filio, qui Bosphorum obtinebat, mille aureo-

rum

Comment. in Curtium. lib. 4. cap. 5. n. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19.

rum coronam missam fuisse. Carthaginenses Damaretam Gelonis uxorem centum talentis coronauerunt. Diodor. 11, 26. Quin & aliis rebus datis coronare dicebant bene meritos, *Gervasi Antiochum quingentis argenti talentis, Iurris mille, guttae autem quam stacten vocant, ducentis coronarunt.* Polyb. lib. XIII. apud Suidam in *Συγγράμ.* quæ pauca ex quam plurimis exemplis allegasse sufficiat. Atque hanc originem auri coronarii fuisse (quod Iustiniani adhuc tempore obtinuisse, antepenult. tit. lib. X. Cod. ostendit) euident est ex l. 4. C. Theod. de auro coronario. Vide etiam Lipsii admiranda 2, 9.

4, 5, 12. *ANIMOS FORTUNÆ*) Sic multo melius, quam cum aliis, quocumque pendentes animus tulisset, fortunam sequerentur. Animi enim illorum pendebant in ancipiti: atque ita comparati erant, ut quocumque verteret fortuna, ut solent mortales, eo ipsi quoque inclinarent. at altera lectio, si bene examines, vana est: quocumque pendentes animus tulisset. Si animum sequuturi erant haud sane pendere poterant, statim enim suscepissent eorum partes, quibus amplius fauerent: sed Curtius vult nihil in consilio habuisse præter fortunam partium. Sicut Albani apud Florum 1, 3, 6. *mediū inter duos expectauere fortunam.* vbi Notam vide.

4, 5, 13. *CEPIT*) Malim *recepit*, tum quod ita se res habet, prius enim in potestatem redacta ista omnia defectio aut hostis alienauerat: Arrian. 4, 3, 7. tum etiam quod Curtius non videtur facile dicturus, *capere Paphlagoniam, Lycaniam, &c.*

4, 5, 14. *TENEDON QVOQVE RECEPITVM*) Sic fecisse dicitur Modius, cum esset, *Tenedon quoque hostium receptaculum*: quam scripturam cum probare videatur Raderus, haud segnus tamen suam ingerit: *Tenedon quoque receptam.* & sane vocem *hostium* etiam præcorum quidam omittunt. possis defendere *Tenedon receptam* dici quomodo illud, *Centauro inuehiunt magna*, ut sc. subaudias *opidum.*

4, 5, 16. *APOLLON ET DUCES*) Non sperno coniecturam Acidalii: *Apollonidem & Athenagoram duces militum.* Vulgatam si retineas, capies ortam disensionem inter Apollonidem Chium, cui simul cum Athenagora patriæ imperium tradiderat Pharnabazus; & duces præsidiariorum militum, qui nimirum præsidio præerant, ut Apollonides popularibus suis. Nam ita sæpe euenit, ut oriatur diffidium inter principes ciuitatis, & militum præsidiariorum duces. quo pertinet exemplum Palæopolitanorum apud Liur. 8, 25, 11. & alia similia. Atque hæc opinio verior est. Fallitur Raderus qui putat per duces hos militum intelligi Phisinum & Megareum, de quibus Arrian. 3, 1, 6. nam & illi non militum duces, sed popularis defectionis auctores adiutoresque fuerunt. multo autem grauior error est, quod eodem Aristonicum trahit. quamquam enim Arrianus eum simul cum Chisistis ad Alexandrum pertractum narret; tamen de his posterioribus tantum intelligit, quod addit de defectione concitata.

4, 5, 17. *PHARNABAZVS*) Hic tamen custodibus elapsus est, ut tradit Arrian. 3, 1, 7.

4, 5, 18. *NAVES*) Non absre est quod nonnullæ edd. habent *inanes*, nempe sine milite ac remige. possis tamen non incommode retinere *naues*, nimirum alterius generis, haud triremes. ut exempli causa, apud Diodor. 18, 4. *Sunt naues longæ triremibus grandiores.* Idem mendum reperi in editione Cæsaris in fol. de B. Ciu. 3, 8.

4, 5, 19. *FORTE ARISTON*) Prorsus geminum huic errorem nartrat Oforius de reb. gestis Emanuelis. Raderus. Item Iosephus 10, 11. vbi Ismaël occiso Godolia; sequenti die circiter 80. homines, qui cum muneribus ad Godoliam venerant,